

Чебан Оксана Михайлівна

к. філос.н., доцентка кафедри суспільно-гуманітарних наук
Одеський державний аграрний університет (м. Одеса)

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА В ЕПОХУ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ОСВІТИ

Діяльність викладача ЗВО сьогодні переживає настільки складні метаморфози, що є доцільним говорити про професійну кризу людей, що працюють в сфері освіти. Зміни інформаційного простору, технологій і засобів комунікації, асиміляція культур і етносів; зміни політичних орієнтацій та уподобань людей та націй, зміст і технології освіти, критеріїв та ознак освіченості, психології здобувачів освіти відбуваються надзвичайно швидко, що проблема забезпечення та підтримки професіоналізму викладача на належному рівні вимагає нових підходів та рішень.

Питанню формуванням ресурсів професійної діяльності педагога, приділялось багато уваги у працях вітчизняних та зарубіжних колег. Так, питання професійної майстерності - І.Зязюна, О.Алексюка, В.Кузьміної, А.Маркової, В.Сластьоніна. Серед робіт зарубіжних дослідників праці авторитетних авторів - Т.Адорно, Р.Арон, М.Кастьє, І.Масуда, Ю.Хаяши.

Перше питання, яке потребує відповіді, при розгляді особливостей професійного розвитку, це – відповідність наших уявлень про склад функцій та компетенцій педагога вимогам тієї освітньої реальності, в якій відбуваються процеси соціалізації сучасних здобувачів освіти. Удосконалюючи професійні навички викладач не лише вдосконалює свої знання, вміння, розвиває професійні здібності, але може зазнати і негативного впливу цього процесу.

Друге питання – для чого потрібен викладач сучасним здобувачам освіти, які за допомогою гаджетів здатні без будь-яких перешкод і з

неймовірною швидкістю переміщатись в будь-яку географічну, історичну та соціокультурну сферу, для яких вже немає ніяких тайн, якими їх можна здивувати? Сучасні здобувачі освіти не просто перенасичені різноманітною інформацією, вони загалом більш обізнані у володінні комп'ютером та відповідним інформаційним дискурсом, використанням соціальних мереж і сучасних форм комунікації, створення віртуальних спільнот, пошук потрібної інформації, вони здебільшого йдуть на крок попереду дорослих та викладачів.

Третє питання – це готовність викладача до засвоєння нових видів утримання освіти. Темпи оновлення «картин світу» і технологій - способів діяльності, заснованих на досягненнях науки в сучасному суспільстві досить інтенсивні, отже у змісті освіти починають домінувати ідеї і теорії «випереджаючого характеру», що не мають достатнього ступеня обґрунтованості і потребують діалогу, відповідної позиції, експертизи. Це – також незвична для викладача ситуація, оскільки у всі часи думка автора навчального посібника та викладача вважалась істиною останньої інстанції.

Причиною багатьох метаморфоз в діяльності викладача є суттєве оновлення змісту освіти. В його складі все більшу роль відіграють різновиди культурного досвіду, що не існують на початку навчального року у вигляді навчальних текстів, правил, алгоритмів, а створюються і засвоюються викладачем та здобувачами освіти безпосередньо в процесі опанування освітніми компонентами. Варто виділити творчий і особистісний (емоційно-ціннісний) види досвіду (Фіцула, 2006, 37).

Четверте питання – це критерії освіченості, уявлення про ті результати, до яких повинен привести викладач своїх здобувачів освіти. В якості таких сучасні стандарти освіти орієнтують викладача на оцінку досягнень

здобувачів освіти згідно характеру їх соціокультурних компетентностей, універсальних навчальних дій, особистісних результатів.

У підсумку, хочемо відзначити критерії, які можна вважати показником професійної діяльності сучасного викладача (Мешко, 2010, 112)

По-перше, вміння вивчати своїх здобувачів освіти: їх цінності і життєві плани, місце ВНЗ і освітньої траєкторії в їх життєвому просторі, їх здатність і засоби самоствердження, сформованість потреби у досягненнях, відповідальності, самостійності, вольового самоконтролю.

По - друге, вміння визначати мету навчання, викладач-майстер розуміє, що мета - це не тільки тема заняття, а метою повинні бути знання, які здобувачам освіти стануть у нагоді упродовж життя. Сучасний стандарт освіти вимагає розвинути у здобувачів освіти вміння («універсальні навчальні дії»), які є вагомими для оволодіння іншими знаннями і сферами культури («міжпредметні вміння»), формувати ключові компетенції – навчально-дослідні, інформаційні, логічні, комунікативні. І, звичайно метою будь-якого заняття і зустрічі із здобувачами освіти – є формування його особистісних якостей і здібностей – досвіду моральної поведінки і організованості, самодисципліни.

По - третє, вміння диференціювати здобувачів освіти за критеріями: їх відношення до навчальної діяльності; до навчальних можливостей, за здібностями.

По-четверте, вміння передбачати труднощі засвоєння матеріалу, пов'язані : з об'єктивною складністю для розуміння; з недоліками у розвитку здобувачів – зі слабкістю вольового контролю і неорганізованістю власного часу, з відсутністю навичок опановувати знаннями. Викладач повинен не лише підготувати матеріал, але і визначити провідні поняття і ключові ідеї теми, що

повинні запам'ятися здобувачам освіти. Гарним результатом діяльності викладача ВНЗ є навички «переводити» зміст матеріалу в діяльність здобувачів освіти – проектувати проблемні ситуації; використовувати інтерактивні і контекстні методи, організовувати навчальний процес у формі діалогу, гри, вирішення дослідницьких завдань.

Завданням педагога є також вміння розробляти і реалізовувати навчальні проекти, що забезпечують формування ключових компетенцій, що виявляється у здатності розкрити перед здобувачами освіти не «явище», а практичні потреби людини, її життєві ситуації, ставить задачі, в яких відсутні «очевидні» рішення і виникає потреба створення реального продукту або його моделі. Уміння педагога підтримувати атмосферу успіху і досягнень у здобувачів освіти, своєчасно виявляти, попереджати і виправляти помилки, підтримувати їх. Звичайно, викладачу необхідно вміти оцінювати ефективність своєї діяльності, вважати її такою можна лише у випадку, якщо вона забезпечує: систематичну зацікавленість освітніми компонентами здобувачів освіти, розвиток їх інтересів, відповідальності, бажання працювати і втілювати набуті знання.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Дзюба Л.А. Психологічні чинники впровадження сучасних освітніх технологій у вищому навчальному закладі. Київ: Лібра, 2003. 246с.
2. Мешко Г.М. Вступ до педагогічної професії: навч. посіб. Київ:Академвидав, 2010. 200с.
3. Педагогічна майстерність:підручник для пед. вузів; ред. І.А.Зязюн. Київ:Вища школа, 1997.349с.
4. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: навч. посібник. Київ: «Академвидав», 2006.352с.